

a szentsírra, bár kétségtelen, hogy a liturgia szellemének ez nem nagyon felel meg; különben is a szentsír felállítását csak a Habsburgok országában ismerték.

Nagyon jó, hogy konkrét példákat adnak a szerzők a népoltár formáira és díszítésére. Alapvetően pesze igazuk van; de nem vették pl. tekintetbe a napjainkban – főleg külföldön – egyre inkább terjedő eljárást a virág és egyéb díszítésekkel kapcsolatban: a "virágszigeteket", vagyis amikor egy tömbbe sokféle virágot gyűjtenek egybe; az újabban közkedvelt ikebanát (a virágelrendezés japán művészetét); vagy (gyermek- és ifjúsági misékre, de egyéb misékre is) az oltároknak és környéküknek sajátos díszítését: pl. terményhálaadásra különféle terményekkel, karácsonyra karácsonyfákkal és gyertyákkal; azonkívül éppen a népművészet alkalmazását: ízléses népi kézimunkatekerceteket, egyáltalán népművészeti, faragott oltárokat, gyertyatartókat, kereszteket, mint amilyenekkel Erdélyben találkozunk.

Utóbbi megjegyzésünkhöz kapcsolódva sürgetjük az első liturgikus instrukció kívánságát, hogy ti. egy nyelvetület püspökei és szakemberei közös liturgikus bizottságokat létesítsenek. Eddig erre magyar viszonylatban nem volt lehetőség; reméljük, hogy most már megvalósulhat, minden bizonnyal nagyon termékenyítő és gazdagító hatással.

Jó lett volna a jelentősebb cikkeknél legalább a legfontosabb irodalmat közölni azok számára, akik a kérdéssel bővebben szeretnének foglalkozni.

Galambos Irén OSB

K é p e s B i b l i a . Budapest, Szent István Társulat, 1989. Két kötet, 668 és 492 lap.

Ez az angoltól fordított mű a bibliai történetek elbeszélése és színes képekkel teli gazdag illusztrálása. Magyarra K. Nagy Erzsébet fordította; a szöveget átdolgozta és sajtó alá rendezte dr. Török József. Tíz-tizenöt év körüli gyermekeknek való.

A bibliai történetek jelentős (mennyiségileg a felénél jóval nagyobb) részét ugyanúgy el lehet beszélni és meg lehet rajzolni, mint pl. Magyarországon eze réves történelmet vagy a magyar népmesét. Egy kisebb része viszont nehéz és kényes feladatot jelent, főleg az ószövetségi részben. Figyelmünket most elsősorban az ilyen bibliai szakaszokra irányítjuk.

A könyv – fundamentalistának nevezhető alapbeállítottsága miatt – az ilyen szakaszokat semmivel sem különbözteti meg a világtörténelemben elhelyezhető elbeszélésektől. Véleményünk szerint ennek az lesz a valószínű hatása, hogy a könyv kis olvasója, mikor nagyobbra nő, a teremtéselbeszéléseket vagy Sámson, Dániel és Jónás históriáját, mivel a szó számára fokozatosan kikristályosodó értelmében vett történelemnek nem tudja elfogadni, elsüllyeszti a gyermekmesék világába.

Az a szülő vagy nevelő, aki a gyermekkel együtt forgatja és olvassa a könyvet, talán tehet valamit az ilyen veszély megelőzésére. Arról van szó, hogy az elbeszéléseket elhelyezzük abba az összefüggésbe, amelyben a mai bibliakutatás szerint keletkeztek. Nézzük példaként a két teremtéselbeszélést. – Az első, amely a világ teremtését egy hét keretében mondja el, a jeruzsálemi templom papi köreiből származik; a benne szereplő egyes kozmikus elemek szoros rokonságban állnak a templom építészeti és szertartásos elemeivel. (A templom fölül boltozat borul, amely fölött Isten trónja áll; a boltozaton lámpák világítanak, Isten dicsőségének ideiglenes visszfényei; Isten nevében a templom papjai áldást osztanak az összegyűlt nép minden rétegére; a templomi szolgálat ritmikus egysége hét naptól áll; a templomot nem bálványképek népesítik be, hanem Isten igazi képmása, az ember, akit maga Isten alkotott.) A Képes Biblia szembeeszköz hiánya, hogy meg sem említi: Isten a teremtés műve után a hetedik napon pihent meg, hogy az ember is a hetedik napon pihenjen, és dicsérje Istent. – A második teremtéselbeszéléshöz alapélményül a héber szolga lázadása szolgálhatott. (Szép

kertet kapott ugyan, otthonos jólétet élvez benne; de csak szolgál, akinek rendben kell tartania a kertet, és akit tilalmak korlátoznak szabadságában. Nem fogadja el a helyzetével járó megkötöttségeket, önállóságra vágyik, csábítja a végtelen szabadsággal és lehetőségekkel kecsegtető pusztaság. Büszke önteltsége lázadásba viszi: a szabadságot választja. Az emberi lét dilemmáját nagyszerűen jelképezi a héber szolga dilemmája: vagy a biztonságos, otthonos, munkát és alávettetséget kívánó Éden, vagy a végtelennek tűnő, de mostoha pusztaság. Az ember ez utóbbit választotta: innen van az, hogy bolyongó, veszélyeztetett, kemény, Istentől elrugaskodott és elátkozott élet a sorsa.) – A Képes Biblia különválasztja ugyan a két teremtéselbeszélést, de alapvető különbségüket nem érzékelteti. Nem domborítja ki az édeni fák, a gyümölcszákítás, a kígyó szimbolikus és mitológikus jellegét. Ahogy pedig összekapcsolja a két elbeszélést, az felér az igazi bibliai értelem meghamisításával: "A világ teremtése után, amikor a föld még csak néhány napja létezett, Isten kertet ültetett Édenben . . ." (I. kötet, 29. lap.)

Tanácsunkat konkrétan is megfogalmazzuk. Az a felnőtt, aki a gyermekkel együtt forgatja a Képes Bibliát, jól teszi, ha saját maga művelésére komolyan tanulmányozza egyrészt Solt Jenő Így értsd az Ószövetséget! Így értsd az Újszövetséget! című könyveit, másrészt az újvidéki Agape kiadónál 1983-tól kezdve megjelent, A Biblia története c. mű hét kötetét. A gyermekkel együtt pedig lapozgassa Szántó Piroska Bibliai képek című könyvét is, amely az üdvösségtörténet misztériumába sokkal jobb bevezető, mint a Képes Biblia.

Ez utóbbi szövegről is szólnunk kell. Általában jelentősen eltér a bibliai szövegtől. Eltérései, úgy tűnik, nem annyira az élethelyzet vagy az isteni üzenet jobb megragadását szolgálják, hanem egyszerűen csak a színes elbeszélést, az olvasmányosságot. Ez komoly elmarasztalást érdemel.

Az elbeszélések közé betoldott egyoldalú fejtegetések sokkal jobbak, mint maguk az elbeszélések. A színes képek kifejezőek és ízlésesek. (Persze a mű alapbeállítottsága, melyet fentebb fundamentalistaként jellemeztünk, a képekben is kifogásolható.) A fordítás magyar nyelve kiváló.

Sz.

K a m i l l t e s t v é r k a l a n d o z á s a i a X X . s z á z a d b a n . Fr. Kovács Kamill ferences testvér önéletrajza. Szent István Társulat, Budapest, 1989. 207 o.

Az önéletrajások recenziálása azzal a veszéllyel jár, hogy a könyv méltatása helyett a szerző személyiségére eshet a hangsúly, s elsikkad a mű, amely – különösen az író halála után – mindennél fontosabb.

Könyvet igazán nagyra csak a jó stílus tehet. Kamill testvér élettörténetét az teszi élvezetessé, hogy mindvégig megőrzi az élőbeszéd természetességét, de az állandó visszaemlékezés (hisz memoár!) rengeteg értékes egyház- és kultúrtörténeti adatot hoz felszínre, amely a korszerű dokumentumregénnyel rokonítja. S e két, egymástól távol eső stílusirányt az esszébe áthajló líraiság kapcsolja össze; így lesz egy fráter önéletrajza kiváló olvasmány; igazi csemege az egyházi irodalom – gyakran műfajtalanságba lapsodó – tengerében.

A stílusrétegek kötőanyaga a humor. Anakronizmus lenne, ha csak anekdotákkal tűzdelt volna meg a könyvét, ezért Kamill testvér az igazi, tiszta forrásból, a népnyelvből merített, amely mindig friss, szellemes, élcelődő, ugrató, s nem kimél sem papot, sem világit, de mégis keresztényi módon megbocsátó, ha csak emberi esendőségről van szó.